

CERVICAL SCREENING

Kurdish (Sorani)

The Facts

كوردی

تاقیکردنه وهی ئە ندامی زاوژی

راستییه کان

تاقیکردنه وهی ئە ندامی زاوژی چیه؟

- تاقیکردنه وهی ئە ندامی زاوژی تاقیکردنه وهیه ک بۆ ناسینی نه خوشیی شیرپه نجه ی ئە ندامی زاوژی نیه . تاقیکردنه وهیه که بۆ هه لسه نگانندی ناستی ته ندروستی میتکه ، که له ژیره وهی بنزگ هه لکه وتوه (زور جار پینی دهگوتریت ملی بنزگ).
- ئە نجامی ئە م تاقیکردنه وهیه بۆ زوربه ی ژنان نه وه نیشان دهدات که هه موو شتیئک ناساییه .
- به لام بۆ یه ک له سه ر 10 ژن، تاقیکردنه وهیه که چه ند گورانکارییه ک له وردیله کانی له ش پیشان دهدات که له وانه یه به هوی چه ند شتیئکه وه هاتبه ناراه .
- زوربه ی ئە م گورانکاریانه نابنه هوی تووش بوون به نه خوشیی شیرپه نجه ی ئە ندامی زاوژی ژن.

بۆچی پنیویسته تاقیکردنه وهی ئە ندامی زاوژی ئە نجام بدهم؟

زور جار دهگریت پنیس به تووش بوون به نه خوشیی شیرپه نجه ی ئە ندامی زاوژی بگریت. نیشانه کانی نه خوشی له وانه یه له هوناهه کانی سه ره تاییدا خویان بنوینن و هه ر بویه ش دهگریت پنیسی پی بگریت ته نانه ت به ر له وهی دهستی پیکردبیت.

هه موو سانیئک نزیکه ی 900 ژن به هوی نه خوشی شیرپه نجه ی ئە ندامی زاوژی له بریتانیا دهمرن. به لام زوربه ی ئە وانه ی تووشی ئە م نه خوشییه دهبن تاقیکردنه وهیان به شیوه یه کی ریکوپیک ئە نجام نه داوه . ئاماده نه بوون له تاقیکردنه وهی ئە ندامی زاوژی یه کیئکه له گه وره ترینی ئە و مه ترسیانه ی که وا دهبیته هوی تووش بوون به نه خوشیی شیرپه نجه ی ئە ندامی زاوژی.

زانایانی پسپۆر له بواری لیکۆلینه وه دهبراره ی نه خوشی شیرپه نجه مه زنده دهکن که له سایه ی تاقیکردنه وهی ئە ندامی زاوژیدا هه موو سانیئک نزیکه ی 4،500 که س له مردن رزگاریان دهبیت.

ئایا پنیویسته هه موو ژنیئک تاقیکردنه وهی ئە ندامی زاوژی ئە نجام بدات؟

ئیمه ئە م تاقیکردنه وهیه پنیسکه ش به هه موو ژنانی ته مه ن نیوان 25 و 64 سال دهکن به لام نه خوشیی شیرپه نجه زیاتر له ناو ئە م که سانه دا باوه :

- ئە گه ر جگه ره بکیشیت؛
- سه ره تا له ته مه نیکی که مدا سیئکست کردبیت؛
- له گه ل چه ندین که سدا سیئکست کردبیت یاخود له گه ل که سیئکدا سیئکست کردبیت که له گه ل چه ند که سی تردا سیئکسی کردوه؛
- دهرومانیک وهریگریت که پاراستنی له ش له ناو به ریت (بۆ وینه ، له پاش ته ورمه کردنی ئە ندامیکی له ش).

ئه گه ر تاقیکردنه وهی مۆنۆپۆرت ئە نجام داوه ، هیشتا پنیویسته تاقیکردنه وهیه ک ئە نجام بدهیت بۆ ئە وهی بزانیئت که میتکه ت ته ندروسته . ئە گه ر یه کیئک له مانه ت ئە نجام داوه پرس به دکتوره که ت بکه :

- نه شته رگه ریبه کی ئە ندامی زاوژیئت ئە نجام داوه ؛
- ته مه نت له 65 سال زیاتره ؛
- هه رگیز له گه ل پیاویئکدا سیئکست نه کردوه ؛ یان
- به ته واوی لیت رون نیه که ئایا پنیویسته تاقیکردنه وه ئە نجام بدهیت یان نا.

Cancer Screening Programmes

برۆگرامى NHS بۇ تاقىکردنه وهى ئه ندامى زاووزى چيه؟

ئە م برۆگرامە ئە وه مسۆگەر دەكات ئە گەر تە مە نت لە نيوان 25 سال و 64 سال دابيت، ئە وا بە شيوه يە كى ئۆتوماتىكى بۇ ئە نجامدانى تاقىکردنه وه يە ك بانگ دە كرىيت. ئيمە ناوى تۆ لە تۆمارى دكتورى خۆت وەر دە گرین. هەر بۆيه ش گرنگه كه دكتورە كه ت هه ميشه ناو و ناو نيشانى تە واوى تۆى هه بيت.

لە پاش ئە نجامدانى يە كه م تاقىکردنه وهى ئە ندامى زاووزى، لە نيوان تە مە نى 25 و 49 سالییدا هه موو سى سال جارنىك داوه تانامه يە ك وەر دە گریت. لە نيوان تە مە نى 50 و 64 سالییدا هه موو پىنج سال جارنىك بانگهيشتن دە كرىيت.

كى تاقىکردنه وه كه م به رپوه ده بات؟

دكتور يان برىنپىچنىك تاقىکردنه وه كه ت به رپوه ده بات. ئە گەر دە تە ویت دكتور يان برىنپىچنىك ئن تاقىکردنه وه كه ت بۇ ئە نجام بدات، يا خود دە تە ویت كه سىكت لە گە ل بيت، تكايه لە كاتى ديارىکردنى كاتى چاوپىكه وتندا ئە مه داوا بكه .

ئايا پىويسته جلكه كانم له به رخوم دابكه نم؟

ئيمە داوات لىدە كه ين جلكه كانت لە ناوقه د به ره ژيره وه له بهر خۆت دابكه نيت، به لام ئە گەر تە نووره (دامەن) ت لە بهر دابيت ئە وا پىويست ناكات لە بهر خۆتى داكه نيت.

لە كاتى ئە نجامدانى تاقىکردنه وهى ئە ندامى زاووزىدا چى روو ده بات؟

دكتور يان برىنپىچنىك داوات لىدە كات لە سه ره وىله يە كى بچووك درىژ بيت. ناوبراو داوتر زور به ئە سپايى نامرازنىك به ناوى سپىكولوم دە خە نه ناو ئە ندامى زاووزىت بۇ ئە وهى لە بهر يە كى جيا بكه نه وه .

داوتر به نامرازنىكى بچووك كه وه كو چه مچه يان فر چه يە كى بچووك دە چىت چه ند ورديله يە كى لە ش لە ميتكه وەر دە گرن. لە پاش ئە وه ئە م وردىلانە دە خە نه سه ره سىنپيه ك يان شووشه يە كى بچووك كه ماكىكى ئاوه كى تايبه تى تىدايه ، و ورديله كان دە نيرن بۇ ئە وهى لە ژىر مىكرۆسكوپ سه ير بكرىن. تاقىکردنه وه كه تە نيا چه ند ده قيقه يە ك دە خايه نيت.

ئايا ئازارى هه يه ؟

لە وانە يە هه ست به ئازار يان شتىكى ناخۆشى كه م بكه يت . هه ول بدە پشوو بدەيت، به ئە سپايى هه ناسه ي قوول هه لكيشه چونكه ئە گەر لە شى خۆت گرژ بكه يت تاقىکردنه وه كه لە وانە يە ئازارى زياتر بيت. ئە گەر تاقىکردنه وه كه ئازارى هه بيت دەست به جى دكتورە كه ت ئاگادار بكه بۇ ئە وهى ئىش و ئازاره كه كه م بكه نه وه .

ئايا هيچ شتىك هه يه كه پىويسته بهر له تاقىکردنه وه كه ئە نجامى بدم؟

لە كاتى بى نويزى (عاده بوون) ت دا ناتوانى تاقىکردنه وه ئە نجام بدەيت كه واته بهر يان لە پاش كاتى بى نويزىت كاتىكى چاوپىكه وتن ديارى بكه . باشترين كات ناوه راستى سايكلى مانگانە تە .

ئايا دە توانم پىش تاقىکردنه وه كه سىكس بكه م؟

ئە گەر لە كاتى سىكس كردندا سپىر ميسيد، هۆيه كى پىشگرتن لە دووگان بوون يان مە لحه مىكى تايبه ت به كار دىنى، ئە وا نابىت بهر له 24 سه عات پىش تاقىکردنه وه كه ئە مانه به كار بىنى چونكه لە وانە يە ماكى كىمىايان تىدا بىت و كاردانه وه يان لە سه ره تاقىکردنه وه كه هه بيت.

ئە نجامى تاقىکردنه وه كانم كه ي وەر دە گرمه وه ؟

كاتىك تاقىکردنه وه كه ئە نجام دە دەيت، دكتور يان برىنپىچه كه لە چۆنیه تى و شوین و كاتى وەر گرتنى ئە نجامى تاقىکردنه وه كه ت ئاگادار تە كات. لە وه دۇنيا به بهر له وهى لە يە كه ي تاقىکردنه وه دە رده چىت ئە م زانىار يانە وەر دە گریت.

تاقىکردنه وهى ئە ندامى زاووزى تاج راده يه ك جىنى بر واپىكردن و متمانه يه ؟

ناسينه وهى خيرا و چاره سه ركردن دە توانى پىش به 75% ي شير په نجه په رهنه ستينه كان بگريت، به لام وه كو هه موو تاقىکردنه وه يە كى تر به تە واوه تى بى عه يپ و ئىراد نيه . ئە م تاقىکردنه وه يە لە وانە يە هه موو جارنىك ئە و وردىلانە بخاته روو كه دە بئە هوى ئە خۆشى شير په نجه .

Cancer Screening Programmes

وردیله نائاساییه کانی ئە ندامی زاوژیت له وانه یه له بهر ئە م هویانه وه نه بیترین:

- جار جار له وانه یه جیاوازییه کی ئە وتۆیان له گە ل وردیله ئاساییه کان نه بیت،
- له وانه یه ژماره یه کی زور که م وردیله ی نائاسایی به چاو ببنرین؛ یان
- ئە و که سه ی و سه یری وردیله کانت ده کات له وانه یه نه خوشییه که نه بینیت (ئە مە جار جار روو دەدات و کاری به راده ی ئە زموونی دکتۆر یان برینییچە که نیه).

له وانه یه یه ک له سه ر 10 تاقیکردنه وه دووباره ئە نجام بدریته وه چونکه :

- له وانه یه ته شه نه کردنیکت هه بیت که پنیوستی به چاره سه ر کردن هه بیت پیش ئە وه ی تاقیکردنه وه یه کی گونجاو ئە نجام بدریت؛
- وردیله کانی میتکه له وانه یه به هوی خوین یان تراوی ناوله ش داپۆشراين؛
- له یه که م تاقیکردنه وه دا له وانه یه ژماره ی وردیله کانی وه رگراو ئە وه نده نه بووبیت که هه لسه نگانندیکی راست و دروست بدن به دهسته وه؛
- نمونه ی له شت له وانه یه به شیوه یه کی گونجاو و ریکوپیک ئاماده کرابیت؛ یان
- سلایده که له وانه یه شکابوو بیت.

ئە گەر هه ر جۆره نیشانه یه کی نائاساییت لی به دهر که وت،
بۆ وینه له پاش سینکس یان له نیوان دوو کاتی بی نوێژیدا خوینت له بهر بچیت،
ئە وا پنیوسته چاوت به دکتۆری خۆت بکه ویت.

واتای ئە وه چیه که بانگ دهکریمه وه؟

ته نیا له حاله تی زور دهگمه ندا بانگ کردنه وه به و واتایه یه که نه خوشی شیرپه نجه ت هه یه . له وانه شه ته نیا به و واتایه بیت که نمونه ی وه رگراو له ناو له شت به روونی دیار نیه و پنیوسته جاریکی تر تاقیکردنه وه که ئە نجام به دیت. ئە مە پنی دهگوتریت تاقیکردنه وه یه ک که جیی ره زامه ندی نه بیت .

له لایه کی تره وه ئە نجامی تاقیکردنه وه که ت ده توانی پیشان بدات که هه ندیک گۆرانکاری بچوو که له وردیله کانی میتکه هاتوونه ته ئاراهه . ئە گەر گۆرانایی زور نائاسایی (وه کو دیسکاریوسییس) به ر چاو بکه ون، تۆ تووشی ئە و شته ده بیت که پنی دهگوتریت ئە نجامیکی نائاسایی . ئە مە نه خوشی شیرپه نجه نیه . به لام جار جار له پاش توێژینه وه یه کی زیاتر له سه ر ئە نجامیکی نائاسایی، نه خوشی شیرپه نجه خوی ده نوینی. بۆ وه رگرتنی زانیاریی زیاتر سه باره ت به واتای ئە نجامی نائاسایی، ده توانی نامیلکه ی ئیمه سه باره ت به پروگرامی تاقیکردنه وه ی نه خوشی شیرپه نجه به ناوی واتای ئە نجامه نائاساییه کانت چیه .

ئایا دهکرت هیج شتیک ده رباره ی گۆرانکارییه نائاساییه کانه وه بکرتیت؟

به لی. دکتۆر یان برینییچە که ت ئە و شتانه ت بۆ روون ده که نه وه که پنیوسته ئە نجام بدرین. ئە وان له وانه یه داوات لی بکه ن جاریکی تر سه ر یان لی به دیته وه بۆ ئە وه ی تاقیکردنه وه یه کی زیاتر ئە نجام به دیت چونکه وردیله نائاساییه کان له وانه یه خو به خۆ بگه رینه وه سه ر باری ئاسایی خو یان.

به لام ئە وان له وانه یه داوات لی بکه ن بچیته نه خوشخانه بۆ ئە وه ی توێژینه وه یه کی زیاتر به ناوی کۆلیپۆسپۆکی ئە نجام به دیت.

بۆ وه رگرتنی زانیاریی زیاتر سه باره ت به کۆلیپۆسکۆپی، ده توانی نامیلکه ی ئیمه سه باره ت به پروگرامی تاقیکردنه وه ی نه خوشی شیرپه نجه به ناوی تاقیکردنه وه ی کۆلیپۆسکۆپی بخوینیه وه .

ئە گەر پنیوست به چاره سه ر کردن هه بیت، ئە مە پرۆسه یه کی بچوو که که زور جار له عیاده یه کی ئاسایی ئە نجام ده دیت. ئە مە ش به و واتایه یه که پنیوست ناکات شه و له عیاده بمینیته وه .

ئايا تاقىكردنه وهى ئه ندامى زاوژى پىش به نه خوشى شىرپه نجه ي ئه ندامى زاوژى ده گرىت؟

باشترين ريگا بو پىشگرتن له نه خوشى شىرپه نجه برىتپيه له ئه نجامدانى تاقىكردنه وهى ئه ندامى زاوژى به شيوه يه كى رىكوپىنك چونكه هه موو گورآنكارىيه ك له قوناغه كانى سه ره تاييدا پيشان ديدات. ناسينه وهى خيرا و چاره سه ركردن ده توانى له 75% ى حاله ته كاندا پيش به په ره سه ندى نه خوشى شىرپه نجه بگرىت.

دواى ئه وهى سه پىرى ورديله ي ئه ندامى زاوژىم گرا چى به سه ر دىت؟

ئه و تاقىگه يه ي و سه پىرى ورديله كانى ناو له شت ده كات به لانى كه م بو ماوه ي 10 سال رايان ده گرىت. ئه وان ئه وسا ده توانن تازه ترين ئه نجامى تاقىكردنه وهت له گه ل ئه وانى و پىشار ئه نجامت داوون به راود بكن. ئه مه ش بو ئه وهى له وه دنلنباين كه هه موو ئه و چاره سه ريانه وهرده گرىت كه له وانى به پىوستىت پىيان هه بىت. ئه وان له وانى به چاو به سه ر هه موو توماره كانى تاقىكردنه وه كان بگرىنه وه ئه مه ش وه كو به شىك له ئاواتى ئىمه بو پىشكه شكردنى خزمه تگوزارىيه كى هه ره باش و به رز كردنى ئاستى زانست و ئه زموونى ستافى پسپور. ئه مه ش به و واتايه يه كه ئه و ستافه ي و له به شىكى ترى خزمه تگوزارى ته ندروستى كار ده كه ن پىوستيان به وه هه به چاويان به توماره كانى تو بكه وىت.

كاتىك هه لسه نگاندىك پيشان ديدات كه و پىوست بو به شيوه يه كى تر ئاگانارىت لى بكرايه ، ئىمه پىوه ندىت پىوه ده كه ين. ئىمه زانباريه كى زياتر سه باره ت به هه لسه نگاندى كه يسه كه ت پى دده ين به مه رچىك ئه گه ر خوت بته وىت. بو وهرگرتنى زانبارى زياتر سه باره ت به و تومارانه ي له لاي خومان رايان ده گرىن، ده توانى به م ژماره يه **0845 4647** پىوه ندى به **NHS Direct** وه بكه يت.

كورتى باس

- بو ئه وهى يارمه تىت بده ين برىار بده يت كه ئايا بو تاقىكردنه وهى ئه ندامى زاوژى بچىت يان نه چىت، ئىمه له خواره وه لايه نه به سووده كان و ئاسته نكه كانى تاقىكردنه وهى نه خوشى شىرپه نجه ي ئه ندامى زاوژىت بو شى ده كه ينه وه:
- تاقىكردنه وهى ئه ندامى زاوژى ئاستى مه ترسى تووش بوون به نه خوشى شىرپه نجه ي ئه ندامى زاوژى كه م ده كاته وه.
- به هوى تاقىكردنه وهى ئه ندامى زاوژى، ئىستاكه نه خوشى شىرپه نجه ي ئه ندامى زاوژى له چاو ساله كانى رابردوو دا نه خوشىيه كى كه متر باو و به ربلاره.
- له چاو ساله كانى 1980 دا ژماره ي ئه و كه سانه ي و دوچارى نه خوشى شىرپه نجه ي ئه ندامى زاوژى بوون نيوه بووه، ئه مه ش به هوى ئه وهى كه ژماره يه كى زياتر له ئافره تان به شيوه يه كى رىكوپىنك تاقىكردنه وهى ئه ندامى زاوژى ئه نجام دده ن.
- له په ك له سه ر 10 تاقىكردنه وه دا ورديله كانى له ش به باشى له ژىر مىكرو سكوپ نابىنرئىن و پىوسته جارىكى تر تاقىكردنه وه كه ئه نجام بدرىته وه.
- تاقىكردنه وه كه ده توانى هه ندىك شتى نانا سايى له ورديله كانى ميتكه پيشان بدات كه له وانى به خوپه خو پاك بىنه وه، و ئه گه ر ئافره تان تاقىكردنه وه ئه نجام نه دن هه رگىز له بوونى ئه و ورديله نانا سايىانه ئاگانار نه ده بوون. هه تا ئىستا به ته واوى روون نه بوته وه كه ئايا كام ورديله ي نانا سايى ده بىنه هوى نه خوشى شىرپه نجه و كامه يان بى مه ترسىن. له گه ل دوزينه وهى ورديله يه كى نانا سايى بچوو كدا ئافره تان تووشى نىگه رانى ده بن.
- تاقىكردنه وهى ئه ندامى زاوژى هه موو لايه نىكى نانا سايى له ناو ميتكه پيشان نادات.
- ئه نجامدانى تاقىكردنه وهى ئه ندامى زاوژى به شيوه يه كى رىكوپىنك ده توانى پيش به په ره سه ندى نىكه ي 75% ى حاله ته كانى نه خوشى شىرپه نجه بگرىت، به لام له هه موو حاله تىكدا پيش به و نه خوشىيه ناگرىت.
- هه ندىك ژن تاقىكردنه وهى ئه ندامى زاوژىيان به لاوه كارىكى هاسان نيه.
- توژىنه وه كان پيشان دده ن كه هه موو سالىك تاقىكردنه وهى ئه ندامى زاوژى ژيانى نىكه ي 500، 4 ژن له م ولاته له مردن ده پارىزىت.

Cancer Screening Programmes

زانپاریی زیاتر و پشنگیری

ئەگەر هەر جۆره پرسیاریکت دەرباره ی ئەم خزمە تگوزارییه وه هه به - ده توانی:

- له دکتۆری خۆت بپرسیت؛
- پنیوه ندی به نووسینگه ی خۆجی یی تاقیکردنه وه بکه یت؛
- به م ناوینشانه سه یری مالمه یری پرۆگرامی تاقیکردنه وه ی نه خوشی شیرپه نجه بکه یت
www.cancerscreening.nhs.uk؛ یان
- به م ناوینشانه www.nhsdirect.nhs.uk سه یری مالمه یری NHS Direct بکه یت

بلاوکراوه ی به ریوه به رایه تی ته ندروستی به هاوکاری پرۆگرامه کانی تاقیکردنه وه ی شیرپه نجه ی NHS، و به ناموژگاری و پشنگیری ده سته ی لیکوئینه وه ی په روه ده ی چاره سه یری سه ره تایی توئینه وه ی نه خوشی شیرپه نجه له بریتانیا.

© مافی له چاپدانه وه ی شاهانه 2006

به رهه مهینراو له لایه ن COI بۆ به ریوه به رایه تی ته ندروستی

دوامین تازه کردنه وه 2006

ده فی ئەم به لگه نامه یه ده کړیت به بی وه رگرتنی مؤله تی ره سمی یان دانی هه فی چاپکردنه وه ی بۆ سوودی کارمه ندانی ته ندروستی که لکی لیوه ربگړیت.

ئەگەر پنیوستیت به کۆپیی زیاتری ئەم نامیلکه یه هه به ئاماژه به م کۆده بکه **272855/Cervical Screening** و پنیوه ندی بکه به :

DH Publications Orderline

ته له فون: 08701 555 455

فاکس: 01623 724 524

ئیمیل: dh@prolog.uk.com

272855 / تاقیکردنه وه ی ئەندامی زاوژی هه روه ها ئەگەر داوا بکړیت ده کړی به شیوه ی برابیل، به ده نگ یان به چاپی پیتی گه وره ده سته به ر بکړیت.

وه رگړاویی ئەم به لگه نامه یه به زمانه کاتی تر له م ناوینشانه ده ست ده که ون:

www.cancerscreening.nhs.uk/cervical/publications/in-04.html